

Stockholm 2016-02-12

Remissvar

En samlad torvprovning Ds 2015:54

Branschföreningen Svensk Torv anser att de förslag som beskrivs i promemorian ”En samlad torvprovning” har ett antal fördelar jämfört med nuvarande system. Vi kan dock se att det finns risker för försämringar med att avskaffa torvlagen och systemet med koncession för energitorvtäkter. Under förutsättning att de nackdelar vi ser åtgärdas eller på något sätt kompenseras, stödjer Branschföreningen Svensk Torv förslaget i promemorian om att avskaffa torvlagen och att energitorvtäkter provas enligt Miljöbalken.

Nackdelar och problem:

Undersökningskoncession försvinner

Undersökningskoncession har en rad fördelar. Genom att få tillstånd att undersöka förutsättningarna för en torvtäkt ges möjlighet att närmare studera både torv kvaliteten och om området är lämpligt för täktverksamhet. En enskild markägare som motsätter sig undersökning av sin torvmark kan göra det omöjligt för en verksamhetsutövare att utvinna energitorv på en torvtäkt. Detta kan innebära att de lämpligaste områdena för torvtäkt, geografiskt, miljömässigt och från klimatsynpunkt, inte kommer i fråga för utvinning av energitorv. Se forskningsrapporten "Förvaltning av torvtäckt skogsmark med avseende på klimat och naturvärden" som bifogas.

Vi vill även framhålla att det ofta är tidskrävande och svårarbetat att få ett stort antal markägare att bli överens om att en ansökan om torvtäkt ska göras på deras marker. Här har torvlagen gett verksamhetsutövaren en enklare väg genom koncessionsförfarandet. Vi ser en risk att möjligheterna för energitorvtäkter försämras och att mycket arbete och kostnader kan behöva satsas innan verksamhetsutövaren ens kan undersöka om området är lämpligt för täktverksamhet. En möjlighet att ha rätt att undersöka torvmarker, som torvlagen ger, måste finnas kvar i det nya förslaget med en samlad torvprovning.

Tidsbegränsning av torvtäkt

I promemorian anses det lämpligt att tillstånd för torvtäkt tidsbegränsas även för sökande av täkt tillstånd enligt Miljöbalken. Om en torvtäkt påbörjats är det för miljö och klimat den bästa lösningen att torvtäkten utvinns färdigt och därefter efterbehandlas till våtmark, sjö eller skogsmark. Att avbryta en icke färdigutvunnen torvtäkt har inga fördelar, tvärtom kan det innebära negativa konsekvenser för såväl miljön som klimatpåverkan. Vi anser att tillstånd kan ges utan en tidsangivelse, då det alltid finns möjlighet att enligt 24 kap § 5 i Miljöbalken ompröva ett tillstånd.

Ansvar för klimatpåverkan

Staten har via ekonomiskt stöd bidragit till dikning av jordbruks- och skogsmark under större delen av 1900-talet. Dessa marker är nu Sveriges enskilt största källa till läckage av växthusgaser. Se bilaga ”Emissioner av växthusgaser från brukad torvmark i areella näringar” som bifogas.

Genom att koncessionssystemet föreslås avskaffas innebär det att ansvaret för att åtgärda problemet, som staten borde ta, överlämnas till markägarens godtycke.

I ”Miljömålen i fokus Hållbar användning av mark och vatten” (SOU 2014:50) tas upp att utsläppen av växthusgaser från dikade torvmarker i jord- och skogsbruk är stora och att torvbruk är en av flera lösningar. Torvbruk med efterbehandling kommer vara ett viktigt sätt att åtgärda dikade torvmarkers klimatpåverkan. Ekonomiska styrmedel från staten kan vara en lösning att ersätta koncessionssystemet.

Avsatta skogsområden i certifierad skog

Allt fler skogsägare ansluter sina skogsfastigheter till PEFC och FSC certifiering. Vid certifiering ska skogsägare avsätta skogsmark till naturvården. Ofta avsätts skogsmark med lägre produktionsförmåga på torvmark. Detta innebär att viljan från markägarens sida att upplåta sina torvmarker för torvtäkt minskar. Om avsatta områden blir en torvtäkt tvingas certifierade markägare avsätta andra skogsområden och undanta dessa från skogsbruk vilket blir en ekonomisk belastning för skogsägaren.

Detta måste tas i beaktande vid en lagändring. Det är inte bra för miljö och klimat om dikade, påverkade torvmarker med stora växthusgasavgångar blir avsatta områden för naturvård istället för åtgärdade och efterbehandlade till exempelvis våtmarker där läckaget av växthusgaser stoppats.

Markavvattningstillstånd

Erhålls koncession för torvtäkt idag innebär det att tillstånd till markavvattning ingår. Vid tillstånd för täkt enligt Miljöbalken måste markavvattningstillstånd sökas separat - trots att tillstånd redan getts. Ansökan sker idag hos länsstyrelsen och för täktstillstånd hos Miljöprövningsdelegationen. Denna ordning att verksamhetsutövaren måste söka ytterligare tillstånd på en redan tillståndsgiven torvtäkt är problematisk. Det dubbla ansökningsförfarandet är omständligt, kostsamt och tidskrävande. Vid en avveckling av torvlagen skulle det innebära en nackdel och en omständligare ansökan för verksamhetsutövaren med nuvarande lagstiftning.

Det är därför mycket viktigt att förslaget i promemorian om en ändring i förordningen för miljöprövningsdelegationen realiserar, se sidan 58. Ändringen innebär att miljöprövningsdelegationer vid täktansökan även får pröva markavvattning, eventuell dispens från markavvattningsförbud och artskydd.

Fördelar med en samlad torvprövning

Branschföreningen Svensk Torv ser fördelar med en enhetlig prövningsordning och noterar att:

- Prövetiden kan förkortas och tillståndsprocessen blir mer förutsägbar.
- Torven från en täkt kan användas för energi eller djurhållnings- och växtodlingsändamål utan dubbla ansökningar.
- Att överprövning av täktstillstånd kommer att göras av domstol istället för regering. Handläggning av överprövningarna av koncessionsansökningar hos regeringen har i de flesta fall tagit väldigt lång tid och oftast inneburit ett fastställande av länsstyrelsernas beslut utan redovisning av någon egen bedömning.

Slutsatser

Branschföreningen Svensk Torv ser övervägande fördelar med förslagen i promemorian ”En samlad torvprövning”, och stödjer promemorians förslag under förutsättning att hänsyn tas till de negativa konsekvenserna som redovisats i vårt remissvar.

Vi vill i sammanhanget påpeka att tillstånd för torvtäkt idag endast är aktuellt att söka på tidigare dikade och påverkade torvmarker. Senare tids forskning och beräkningar visar att dikad torvmark för jord och skogsbruk läcker mycket stora mängder växthusgaser främst i form av koldioxid. Svenska staten har med ekonomiska bidrag stött dikning för jord och skogsbruk.

Vi ser nödvändigheten av att de mest påverkade markerna åtgärdas och torven används istället för att oxidera bort till ingen nytta. Efterbehandling kan på kort tid ca 20-30 år omvandla marken från en källa av växthusgaser till en sänka. Ersätts fossila bränslen, t ex olja som fordonsbränsle, med bränslen från torv erhålls omgående en klimatvinst enligt våra beräkningar. Vid efterbehandling kan miljöer skapas med högre naturvärden jämfört med på dikad produktionsskog eller på marker där skogsdikningen misslyckats.

Vid en lagändring av Miljöbalken anser vi att klimatpåverkan från nuvarande dikade torvmarker måste vägas in i den samlade bedömningen för ett täkttillstånd. Svensk Torv anser att det är av största vikt att tillståndsprocessen för torvtäkter förtydligas och effektiviseras.

Claes Rülcker, vd, jägmästare
Branschföreningen Svensk Torv

Bilagor till detta remissvar:

Mats Olsson, ” Emissioner av växthusgaser från brukad torvmark i areella näringar”, Svensk Torvforskning, TorvForsk, Forskningsrapport nr 15

Johnny de Jong med flera, "Förvaltning av torvtäckt skogsmark med avseende på klimat och naturvärden", Energimyndigheten och TorvForsk